

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ ТА ДУАЛІЗМ СУЧАСНИХ
ПІДХОДІВ І МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ**

Намонюк Ч. І.,

к.політ.н., доцент, молодший науковий співробітник Інституту
міжнародних відносин Київського національного університету імені
Тараса Шевченка

*Розглядаються основні сучасні проблеми міждисциплінарних
досліджень міжнародних міграційних переміщень. Аналізуються потреба
та можливість поєднання наукових підходів та практичного
застосування результатів дослідження вимушеної міграції.*

Науковці, що проводять польові дослідження в гуманітарних науках, стикаються з подвійним імперативом: дослідження має бути як науково обґрунтованим, так і політично релевантним. Сьогодні значна кількість наукових досліджень ґрунтується на недобросовісній методології, а результати цих досліджень часто не є достовірними, або ж відверто хибними.

Основними методологічними та етичними проблемами, що постають перед сучасними науковцями є: нерепрезентативність та упередженість; проблеми, пов'язані з роботою в незнайомих контекстах, включаючи недосконалість перекладу тексту та використання місцевих публікацій; питання безпеки та конфіденційності при використанні персональних даних тощо.

Ще одним питанням, вартим розгляду є проблема актуальності досліджень та вчень, які мали б сприяти теоретичному розумінню світу, а також, що видається навіть більш важливим, мали б намір впливати на агентства та уряди щодо розробки більш ефективних відповідей на сучасні світові виклики.

Порівняно з негуманітарними сферами, існує відносно небагато досліджень, які не завершуються політичними рекомендаціями для НУО,

ООН чи національних урядів. Частково ця політична орієнтація впливає з суб'єктів дослідження.

Так, приміром, у вивченні політичних аспектів міграції, де має місце досвід насильницького конфлікту, переміщення та порушень прав людини, розгляд мігрантів лише як об'єктів дослідження не видається можливим [1]. Адже, за Д. Туртоном дослідження страждань інших може бути виправданим лише тоді, коли явною метою є полегшення цих страждань [2]. Велика частина дослідницької літератури стосовно біженців складається з доповідей правозахисних організацій, таких як Amnesty International або Human Rights Watch, які документують та викривають порушення прав людини з метою тиску на уряди задля захисту біженців та сприяння їхньому благополуччю.

Враховуючи те, що останні дослідження, пов'язані з біженцями прагнуть задовольнити високі академічні стандарти, подібна робота стає все більш академічно витонченою, тому дедалі рідше викликає інтерес у практиків та політиків. Тому важливим перед науковцями сьогодні постає як відповідність вказаних досліджень науковим вимогам, так і забезпечення донесення украй потрібного знання та розуміння глибини проблеми до організацій, інститутів та політикуму, аби вони використовували наукові результати для захисту мігрантів та біженців шляхом впливу на уряди та вдосконалення діяльності неурядових організацій.

Учені, що працюють у галузі соціальних наук, що звикли працювати з логічними аргументами та методологічною ретельністю, можуть забезпечити міцну емпіричну основу для політичних та адвокаційних заходів. Політика має базуватися саме на таких дослідженнях. Ефективна та етично коректна наукова робота вимагає здорової методології та чітко окреслених підходів до створення даних та знань.

У дослідженнях біженців та примусових мігрантів, однак, часто виникає й ряд методологічних проблем, як-от: академічна абстрактність,

яка дедалі частіше зустрічається в галузі політології, соціології, та, навіть, економіки, хоча економічні дослідження стосовно проблем біженців зустрічаються украй рідко.

Вивчення міграційних переміщень використовує широкий спектр кількісних та якісних методів, від особистих історій до великих оглядів, але значна частина робіт, опублікованих на тему примусової міграції послаблена тим фактом, що ключові фрагменти побудови дослідження не розкриваються. Так, рідко вказується, скільки людей давали інтерв'ю, хто проводив опитування, де проводились інтерв'ю, як було визначено та обрано суб'єктів, як забезпечувався переклад, або вирішувались проблеми безпеки [1]. Тому, коли така інформація не надається, результати досліджень найчастіше піддаються сумніву з боку міжнародних та локальних агентств допомоги мігрантам та біженцям. Адже, за односторонність висвітлення проблеми, або перебільшення її наслідків відповідальність несуть самі автори.

Таким чином, дослідження міграційних проблем передбачає використання наукової літератури з багатьох галузей знань, що визначає його міждисциплінарність, орієнтується на академічні принципи та наукові вимоги водночас із намаганням донести/інтерпретувати ці знання для громадських активістів та політикуму, що провокує його подвійні імперативи, а також вимагає від дослідника беззаперечної достовірності результатів, оскільки стосується осіб, що зазнали страждань і гостро потребують вчасної й адекватної допомоги з боку національних урядів та неурядових організацій.

Література

1. Jacobsen K., Landau L. B. Researching refugees: some methodological and ethical considerations in social science and forced migration // Forced Migration Working Paper Series. – № 2, May 2003. – Witwatersrand. – 28 p.
2. Turton D. Refugees and 'Other Forced Migrants' // RSC Working Paper. – № 13, October 2003. – Oxford: Queen Elizabeth House. – 22 p.